

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΠΟΝΤΑ

Λαογράφου

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΜΠΟΝΤΑΣ
ΤΕΩΣ ΔΙΟΝΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΟΣ - ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
Γ. ΣΦΗΚΑ 17 - ΤΗΛ. 24850 21514
503 00 ΣΙΑΤΙΣΤΑ

Ο ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΣΤΗ ΣΙΑΤΙΣΤΑ

Ανάτυπο

Από τον Ζ' τόμο των «ΧΡΟΝΙΚΩΝ» 1987 - 1988
της Μακεδ. Φίλεκ. Αδελφότητας

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1988

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΜΠΟΝΤΑΣ
ΤΕΡΣ Δ'ΙΝΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ
ΛΟΓΓΡΑΦΟΣ - ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
Γ. ΣΦΗΚΑ 17 - ΤΗΛ. 24050 21514
503 00 ΣΙΑΤΙΣΤΑ

Ένα σπάνιο λαογραφικό έθιμο

Ο Δεκαπενταύγουστος στη Σιάτιστα

Του Γεωργίου Μπόντα

ΕΠΑΙΝΟ & ΤΙΜΗΤΙΚΟ
ΔΙΠΛΩΜΑ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

*«Μέσ' στο χορό που σέρνουνε με πόθο και καμάρι
κοπέλλες που διακρίθηκαν στη λεβεντιά και χάρη
είναι και μια λεβέντισσα πεντάμορφη πιασμένη,
όπου την λένε ΣΙΑΤΙΣΤΑ στον κόσμο ξακουσμένη»*

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΖΗΣ

Η Σιάτιστα βρίσκεται Ν.Δ. της Κοζάνης σε απόσταση 27 χιλιομέτρων, είναι πρωτεύουσα της επαρχίας Βοΐου και αριθμεί 5.702 κατοίκους (απογραφή 1981 ΦΕΚ 370/Β1/14 - 6 - 1982). Χτισμένη αμφιθεατρικά σε υψόμετρο 950 μέτρα στο βουνό Βέλια (1.772 μέτρα), που αποτελεί προέκταση της οροσειράς του Σινιάτσικου ή Άσκιου όρους. Έχει όλη τη σκληράδα και την απομόνωση του ερημικού αυτού βραχότοπου, αλλά και όλη την ικμάδα μιας οικονομικά αναπτυσσόμενης και διαρκώς εξελισσόμενης πόλης.

Η πόλη διαιρείται από τη μορφολογική της σύσταση σε δύο συνοικίες: τη Χώρα και τη Γεράνεια, η σημερινή όμως ανοικοδόμηση ένωσε τις δύο συνοικίες και έτσι ο επισκέπτης δυσκολεύεται να τις ξεχωρίσει.

Η Σιάτιστα συνοικίστηκε πιθανόν στις αρχές του 15ου αιώνα, αρχικά από τους κατοίκους των γύρω χωριών. Ύστερα ο τόπος δέχτηκε και άλλο Ελληνικό αίμα από τη Μοσχόπολη, το Σούλι, το Μοριά, τη Θεσσαλία και από άλλες α-

κόμα περιοχές. Στην τοποθεσία αυτή οι Σιατιστινοί προκόβουν με τρόπο εκπληκτικό και ανεβάζουν το βιοτικό και το πνευματικό τους επίπεδο. Δεν αρκούνται στην καλλιέργεια της λιγιστής άγονης γης, ούτε και στην κτηνοτροφία. Το εμπορικό δαιμόνιο τους σπρώχνει στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, στο Λεκανοπέδιο του Δούναβη, στη Γερμανία, την Αυστρία, την Ουγγαρία, την Ιταλία, τη Γαλλία και αλλού, όπου ασχολήθηκαν κυρίως με το εμπόριο, ίδρυσαν εμπορικούς οίκους με έδρα ή με αντιπροσώπους στη Σιάτιστα. Έτσι από το 1740 και μετά 200 εμπορικοί οίκοι της Σιάτιστας εδρεύουν ή συναλλάσσονται με τη Βιέννη ή Λειψία. Τα εμπορεύματα από τις αποθήκες της Σιάτιστας μετέφεραν οι αγωγιάτες με τα караβάνια (άλογα, μουλάρια) στους λιμένες εξαγωγής, Δυρράχιο, Αυλώνα και από εκεί στη Βιέννη ή Βουδαπέστη.

Έτσι η Σιάτιστα στο 17ο και 18ο αιώνα αποβαίνει το κέντρο της εμπορικής κίνησης της Μακεδονίας και της Ηπείρου. Και ήταν τόσο μεγάλος ο πλούτος της Σιάτιστας, ώστε την ονόμαζαν «Φλωροχώρι» και τις γυναίκες «Φλωρούδες».

Φωτεινά δείγματα της παλιάς ακμής και ευδαιμονίας της Σιάτιστας αποτελούν σήμερα τα πολυύμνητα σωζόμενα αρχοντικά σπίτια της. Τα αρχοντικά της Σιάτιστας είναι στην πραγματικότητα «ο άρχοντας», ο επιβλητικά αντιπροσωπευτικότερος τύπος όλων των αρχοντικών στη Δυτική Μακεδονία, την πανάρχαια και την τροφοδότρα κοίτη της μακεδονικής φύτρας. Είναι η έκφραση της ψυχής μιας θάνατης γενιάς, που στις αρχές του 18ου αιώνα άφηνε την υπόδουλη γη, πήγαινε προσωρινά στις πλούσιες χώρες της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης, πλούτιζε και γύριζε στην πατρίδα, για να μετατρέψει μέρος του πλούτου αυτού σε αιώνια πνοή και πνεύμα.

Η μεγάλη ακμή και ο πλούτος, σε συνδυασμό με την αξιόλογη αγωνιστική της δράση, ήταν αιτία που τέσσερις φορές σε μισό περίπου αιώνα από το 1784, πολυάριθμες ορδές Τουρκαλβανών επέδραμαν στην πόλη. Οι επιδρομές αυτές αποκρούστηκαν με γενναιότητα απ' τους κατοίκους, που αμύνθηκαν οχυρωμένοι στ' αρχοντικά και στις εκκλησίες.

Σημαντική είναι η συμβολή της Σιάτιστας, στον αγώνα του 1821.

Αξιόλογη είναι η συμμετοχή της Σιάτιστας στο Μακεδονικό αγώνα και στους αγώνες του 1912 – 1913. Αλλά και στους αγώνες των νεότερων χρόνων η Σιάτιστα δεν υστέρησε σε προσφορές. Με την ίδια αγωνιστικότητα οι Σιατιστινοί και οι κάτοικοι των περιχώρων το Μάρτιο του 1943 δημιούργησαν το θρίαμβο του Φαρδुकάμπου, συλλαμβάνοντας στη θέση αυτή της Σιάτιστας σε ιστορική μάχη, ένα ολόκληρο Ιταλικό τάγμα.

Η Σιάτιστα όμως δεν διακρίθηκε μόνο για τους αγώνες της για την πατρίδα, αλλά και για τους αγώνες της για την πνευματική προκοπή των κατοίκων της. Γι' αυτό και πολλοί Σιατιστινοί έγιναν κατ'αξίωμένοι επιστήμονες, λόγιοι και συγγραφείς.

Η αγάπη των παιδιών της για τη γενέτειρά τους ήταν και είναι μεγάλη. Έτσι έγιναν ευεργέτες και δωρητές της ιδιαίτερης πατρίδας τους, τη βοήθησαν και την τίμησαν.

Σημαντικό κεφάλαιο του λαϊκού πολιτισμού αποτελούν τα ήθη και έθιμα της Σιάτιστας, που πλαισιώνουν τις ημερολογιακές γιορτές και τις εποχές του χρόνου. Τα παλιά και γραφικά έθιμα της Σιάτιστας παραμένουν αμετάβλητα και συνεχίζονται μέχρι σήμερα με την ίδια χαρούμενη διάθεση, πατροπαράδοτη ευγένεια, λεβεντιά και αρχοντιά.

Όλες οι μεγάλες γιορτές είναι αφορμή χαράς και γιορταστικών εκδηλώσεων. Μια απ' αυτές είναι η γιορτή της Παναγίας που στη Σιάτιστα γιορτάζεται με αληθινά πανηγυρικό και ξεχωριστό τρόπο.

Η Σιάτιστα πανηγυρίζει τη γιορτή της Παναγίας στο μοναστήρι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, κοντά στο χωριό Μικρόκαστρο 12 χιλιόμετρα Δυτικά της Σιάτιστας και βρίσκεται στο 32 χιλιόμετρο της Εθνικής οδού Κοζάνης – Καστοριάς.

Το μοναστήρι ανήκει στην Ιερά Μητρόπολη Σισανίου και Σιατίστης και φυλάγεται σ' αυτό ως θησαυρός η σεπτή εικόνα της Παναγίας. Το Μοναστήρι ιδρύθηκε στα μέσα του 18ου αιώνα επί αρχιερατείας Σισανίου Νεοφύτου και είναι κτισμένο σε γραφικό ύψωμα πάνω από τον Αλιάκμονα. Το μοναστήρι αποτέλεσε στα χρόνια της σκλαβιάς κρησφύγετο εκείνων που διώχονταν από τη θηριωδία των Τούρκων. Αργότερα στα χρόνια του Μακεδονικού αγώνα ήταν κέντρο, όπου τα επιτελεία των οπλαρχηγών και οι τοπικές επιτροπές βοηθούσαν στην οργάνωση του εθνικού αγώνα.

Μεταπολεμικά, το 1950 ο τότε Μητροπολίτης Σιατίστης και στη συνέχεια Μυτιλήνης αοίδιμος Κυρός Ιάκωβος ανίδρυσε το μοναστήρι και το έκαμε πραγματική κυψέλη φιλανθρωπίας. Το έργο συνέχισε και ο διάδοχος του Μητροπολίτη κ. Πολύκαρπος. Την εποχή που ηγούμενος εχημάτισε ο αειμνηστος Χρυσόστομος Ζαφειρόπουλος το μοναστήρι έγινε θρησκευτικό κέντρο της Δυτικής Μακεδονίας. Στο χώρο της Μονής λειτουργούν τα Φιλανθρωπικά Ιδρύματα της Μητροπόλεως Σιάτιστας.

Σήμερα το μοναστήρι με τη δραστηριότητα του Μητροπολίτη της Σιάτιστας κ. Αντωνίου και τη συνεργασία του ηγουμένου Αρχιμανδρίτη κ. Στεφάνου Ρήνου και τις προσφορές των ευσεβών χριστιανών ανακαινίστηκε κατά τρόπο άψογο. Συγχρόνως το μοναστήρι αποκτά και μια εντονότερη πνευματική ζωή με τις αγρυπνίες που καθιερώθηκαν κάθε μήνα και στις οποίες οι από τα Μετέωρα και το Άγιο Όρος προσερχόμενοι Πατέρες μεταφέρουν τη λατρευτική του Ορθοδόξου Μοναχισμού ζωή στον κόσμο που καταφεύγει για προσευχή. Ιδιαίτερη λαμπρότητα έχουν οι ακολουθίες του Αυγούστου.

Για το γιορτασμό αυτό στη Σιάτιστα γίνεται ειδική προετοιμασία μόλις μπαίνει ο Αύγουστος. Απ' τις πρώτες φροντίδες των Σιατιστινών είναι το κάπρωμα των ζώων, αλόγων, μουλαριών και γαϊδουριών, το πετάλωμα, η ξεκούραση και το καλοταϊσμά τους. Τα παλιά χρόνια όσοι είχαν δικά τους ζώα, φρόντιζαν να τελειώσουν γρήγορα τ' αλώνια, να τα πεταλώσουν, να τα ταΐσουν, να τα ξεκουράσουν για να μπορούν έτσι ν' ανθέξουν στα τρεξίματα κα-

τά την ημέρα της Παναγίας. Την παραμονή της Παναγίας οι καβαλάρηδες κατεβαίνουν στο ποτάμι Αλιάκμονα, στη θέση Πασιά γεφύρι και πλένουν τ' άλογά τους.

Την παραμονή της Παναγίας η αρραβωνιασμένη στέλνει στον αρραβωνιαστικό της κεφτέδες, κοτόπουλο ψητό ή γεμιστό, τυρί, παλιό Σιατιστινό κρασί, κουλούρα (ψωμί) με σπόρια και κεντημένο άσπρο μαξιλάρι για να το βάλει στη σέλα του αλόγου.

Ο στολισμός αρχίζει το πρωί της Παναγίας. Τα άλογα στολίζονται με ιδιαίτερη φροντίδα και γούστο. Στο μέτωπο καθρέφτη στρογγυλό και στ' αυτιά ποικιλόχρωμα και φρεσκοκομμένα λουλούδια (ζουκούμια και λιοβότανα). Στο λαιμό κορδόνι με φούντες και χαϊμαλί και στη θέση του κουδουνιού δόντια αγριόχοιρου. Στο γκέμι ή καπίστρι χάντρες άσπρες και γαλάζιες. Στην ουρά πλεξούδες και πολύχρωμες κορδέλες. Στη σέλα ή το σαμάρι κόκκινη φλοκάτη και απάνω μαξιλάρι κεντημένο που συγκρατιέται στη ράχη του ζώου με μια δερμάτινη ζώνη την «ιγγλα». Όταν «η ιγγλα» δεν στερέωνε καλά τότε την ονόμαζαν – ιγγλα κουνιάρικη από τους κουνιάρους της παλιάς Τουρκίας για να υποδηλώσουν την αστάθεια και τον κίνδυνο που διέτρεχε ο αναβάτης. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επεξηγήσουμε πως οι Κουνιάρηδες ήταν φημισμένοι για την αστάθειά τους και αυτό το χαρακτηρισμό τους, τον επεξέτεινε γενικότερα η Σιατιστινή θυμοσοφία.

Γύρω στο ζήτημα της σέλας αυτές τις μέρες αρχίζει μια εύθυμη ανεκδοτολογία που δεν απέχει από το άγριο σοκάρισμα του θηλυκού, χωρίς όμως μ' αυτό να σημαίνει πως παίρνει και τη βωμολόχο μορφή. Τα στολιδία συμπληρώνονται με κορδόνι, φούντες, κουσκούνι, σπιρούνια και μικρά κουδούνια, που είναι τοποθετημένα σε διάφορα σημεία του ζώου.

Μικρή ουρά ασβού πέφτει πάνω στο μέτωπο του ζώου, καθώς και χαϊμαλί για να μη ματιάζεται. Κατόπιν οι καβαλάρηδες εύθυμοι και ντυμένοι με αρχοντιά, μεταξωτό μαντήλι στο λαιμό με κόμπο μπροστά και τριγωνικό άπλωμα στην πλάτη, με γκριμπάτσι (μαστίγιο) στο χέρι, πλεγμένο επιδέξια, ξεκινούν για την Παναγία του Μικροκάστρου.

Τα τρόφιμά τους οι καβαλάρηδες τα έχουν μέσα σε δισάκι ή τορβά (σάκο, σακίδιο) και δεν φαίνονται, γιατί τα σκεπάζει η φλοκάτη.

Μόλις φτάσουν στο μοναστήρι ξεπεζεύουν, προσκυνούν την εικόνα της Μεγαλόχαρης και παρακολουθούν τη θεία λειτουργία και την περιφορά της Εικόνας.

Τα παλιά χρόνια στον περίβολο της Εκκλησίας οι ομάδες των καβαλάρηδων συνήθιζαν να χορεύουν παραδοσιακούς χορούς και το ξεφάντωμα άρχιζε κάτω από τους ήχους των μουσικών συγκροτημάτων. Οι πιο ονομαστές λαϊκές ορχήστρες, εκείνα τα χρόνια, προέρχονταν από το Λιαψίστι «σημερινή Νεάπολη». Χωρίς αυτά δεν νοούνταν Παναγία. Ξεχώριζε το τουρκικό μουσικό

συγκρότημα του Μουχαρέμ Αγά, που αποτελούνταν από δύο ζουρνάδες και δύο όργανα που τάραζαν το σύμπαν.

Αργότερα τα όργανα ήταν ο Κασσιάρας, ο Ρόνας, ο Τζιούτζιος, ο Κάστιας, ο Μπάκας, ο Ντούντας, η Σκύλα, ο Τσιόμος, ο Τσιοτικός και άλλοι ξένοι που έρχονταν για τη γιορτή. Σήμερα οι καβαλάρηδες φέρνουν όργανα ή τζουρνάδες από την Νάουσα, Σέρρες, Γρεβενά και από άλλα μέρη της Ελλάδος.

Στο δρόμο για το γυρισμό στη Σιάτιστα οι καβαλάρηδες σταματούν για να ξεκουραστούν στο μικρό ξωκκλήσι του Αϊ – Λιά Μικροκάστρου, ένα χιλιόμετρο βόρεια του Μοναστηριού.

Εκεί ταΐζουν και περιποιούνται τα ζώα τους, ενώ οι ίδιοι γεμίζουν το πρόχειρο τραπέζι τους με κεφτέδες, τυριά, κοτόπουλα γεμιστά, γεμιστές πτιές, που είναι το μενού της ημέρας εκείνης και το περίφημο παλιό Σιατιστινό κρασί μέσα στις στολισμένες τσότρες (μπούκλες). Ακόμα έχουν μαζί τους τούρτες (ψωμιά) στολισμένες με σπόρια απ' αμύγδαλα.

Μετά το φαγοπότι και το χορό οι καβαλάρηδες παίρνουν το δρόμο της επιστροφής στη Σιάτιστα μέσα από τα μονοπάτια στην πλαγιά του κοντινού βουνού «χαϊρι». Γύρω στο μεσημέρι φτάνουν στην Εκκλησία του Αγίου Αθανασίου, έξω από τη Σιάτιστα, όπου τους υποδέχονται με μουσική πολύς κόσμος. Κατόπιν σχηματίζεται πομπή, στη διάρκεια της οποίας γίνεται και επίδειξη δεξιοτεχνίας των καβαλάρηδων, η οποία φτάνει μέσα στην πόλη, όπου οι κάτοικοι τους υποδέχονται πανηγυρικά.

Το θέαμα είναι υποβλητικό, μεγαλόπρεπο και συναρπαστικό. Τσότρες υψώνονται στον αέρα με ευχές και πειράγματα. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι πολλοί από τους καβαλάρηδες, για να κερδίσουν στο δρόμο ποτιζουν τα ζώα ελαφρά με κρασί. Ακολουθούν παραδοσιακοί χοροί από τους καβαλάρηδες και μεγάλο γλέντι στις πλατείες Χώρας και Γεράνειας και ύστερα στα σπίτια που γιορτάζουν, μέχρι τις πρωινές ώρες.

Το έθιμο έχει ιστορική αρχή. Οι Έλληνες σκλάβοι της Τουρκοκρατίας, όταν παραχωρήθηκε από τους Τούρκους το σχετικό δικαίωμα να θρησκευούν ελεύθερα, συγκεντρώνονταν στην Παναγία απ' όλη την περιοχή για να αποτίσουν φόρο τιμής και λατρείας στην Υπέρμαχο Στρατηγό, η οποία με τη θαυματουργική της δύναμη έδινε σ' αυτούς το δικαίωμα να ζουν και να χαίρονται έστω και για μια μέρα σαν ελεύθεροι άνθρωποι.

Γι' αυτό και τα τόσα τραγούδια, η χαρά, ο ενθουσιασμός, οι κόκκινες φλοκάτες, τα πολλά χάμουρα δηλ. τα εξαρτήματα για το τράβηγμα των αλόγων, που εφαρμόζονται στο κεφάλι, μπροστά στα μάτια των Τούρκων κατά την ημέρα εκείνη.

Και σήμερα το έθιμο αυτό διατηρείται αναλλοίωτο από τη φθορά του χρόνου και αναβιώνει κάθε χρόνο με τον ίδιο ζήλο, το ίδιο κέφι και την ίδια πί-

στη στην παράδοση. Μένει ως τα σήμερα δείγμα του γνήσιου θρησκευτικού αισθήματος και της βουνίσιας λεβεντιάς του Σιατιστινού λαού και αναπόσπαστο κομμάτι της αστείρευτης παράδοσης και ιστορικής πορείας του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΜΠΟΝΤΑΣ

Λαογράφος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) ΔΑΡΔΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ: Αύγουστος ο μήνας της Θεοτόκου. Εφημερίδα «Δυτική Μακεδονία», 10 – 8 – 1982.
- 2) ΜΠΕΛΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ: Η Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Μικροκάστρου. Εφημερίδα «Δυτική Μακεδονία», 2 – 8 – 1983.
- 3) ΜΠΟΝΤΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ: Η γιορτή της Παναγίας στη Σιάτιστα. Σιάτιστα 1978.
- 4) ΜΠΟΝΤΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ: Η γιορτή της Παναγίας στη Σιάτιστα και οι καβαλάρηδες. Εφημερίδα «Ο ΧΡΟΝΟΣ» 10 – 8 – 1981.
- 5) ΜΠΟΝΤΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ: Η Σιάτιστα. Τουριστικός οδηγός του Επισκέπτη. Θεσ/νίκη 1984.
- 6) ΠΑΠΑΝΑΟΥΜ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: Λαογραφικά Σιατιστής. Θεσ/νίκη 1968
- 7) Από αφηγήσεις παλιών Σιατιστινών.

Αθήνα, 22-10- 1986

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ - ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ - ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ
Τ.Ο. 60019
153'10 Αγ. Παρασκευή

ΠΡΟΣ

Τον κ. Γεώργιο Μ. Μπλούτα

Δ/ντή Βιβλιοθήκης Σιάτιστας

Λαογράφο

503 00

Σ Ι Α Τ Ι Σ Τ Α

**ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ
& ΣΥΓΓΡΑΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΜΕ ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΕΠΛΩΟ ΤΟΥ Ε.Ο.Τ.)**

Η ΕΡΤ Ι αισθάνεται ιδιαίτερη την ανάγκη να σας ευχαριστήσει και να σας συγχαρεί για την πολύτιμη συμπαράσταση σας που κατάβαλατε στο συνεργείο μας για την κινηματογράφιση του γραφικού εθίμου των καρναρίων της Σιάτιστας το Δεκαπενταύγουστο του 1986.

Η βοήθεια και το ενδιαφέρον που δεξάτε μας φανερώνουν την απέραντη αγάπη σας στον τόπο και την ακατάβλητη προσπάθειά σας για τη διατήρηση της παράδοσης και της πολιτιστικής μας κληρονομιάς .-

**ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ
& ΣΥΓΓΡΑΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΜΕ ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΕΠΛΩΟ ΤΟΥ Ε.Ο.Τ.)**

**ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ
ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ**